

Postavy nie sú charakterizované ani bližšie vykreslené (mávajú také „všeobecné“, medzinárodné mená, aby sa posolstvo hry mohlo vziať na všetkých ľudí sveta), v niektorých hrách vystupuje minimálny, v iných, naopak, veľký počet postáv.

Hrdinovia absurdnej drámy odnokiaľ neprihádzajú a nikam nesmerujú, ocitajú sa v chaotickom svete osamelí, bez možnosti a snahy svoju situáciu zmeniť. **Konajú bez motívu, stávajú sa hračkou akýchsi nepomenovaných sôr. Jazyk postáv je chaotický, dlhé monólogy naznačujú neschopnosť komunikovať s iným človekom.**

Výpovede a situácie sa často opakujú, čím sa naznačuje monotónnosť života a zdôrazňuje sa pocit beznádeje a chodenia v kruhu. Hry sa často začínajú a končia rovnako, zmenia sa iba účinkujúci – čo naznačuje, že kolobej absurdného života pokračuje ďalej (a nič sa nevyrieší, nič sa nezmení).

K najznámejším predstaviteľom absurdnej drámy patria S. Beckett (*Čakanie na Godota*) a E. Ionesco (*Plešivá speváčka*). **V súčasnosti sa absurdná dráma ďalej nevyvíja, ale jej vplyvy prenikajú nielen do drámy, ale aj do epiky a lyriky.**

V slovenskej literatúre využili niektoré postupy absurdného divadla napr. P. Karvaš (*Veľká parochňa*), M. Lasica a J. Satinský (*Nečakanie na Godota*).

11 Druhy veršov (prozodické systémy)

Verš je rytmicky organizovaný jeden riadok básne. Predstavuje jej základnú rytmickú jednotku. **Rytmická organizovanosť verša závisí od prozodického systému, ktorý sa v básni uplatňuje.** Podľa toho rozlišujeme verš

- časomerný,
- sylabický,
- sylabotonickej,
- volný.

(Poznámka: O časomernom, sylabickom, sylabotonickej a voľnom verši sa podrobnejšie píše v príslušných heslach.)

Stopovo organizovaný je časomerný a sylabotonickej verš, sylabický verš je stopovo neorganizovaný, musí však mať rovnaký počet slabik vo veršoch (sú to všetko tzv. viazané verše). Zvláštnym druhom verša je tzv. voľný verš, ktorý sa stal základom veršovej výstavby modernej poézie.

12 Epigram

Epigram je žánrom lyriky. Je to krátka báseň – obyčajne iba dvojveršie – v ktorej básnik vyjadruje satirický vzťah k osobám, k javom vonkajšej skutočnosti alebo k sebe samému. Z kompozičného hľadiska sa epigram obvykle skladá z dvoch častí. V prvej časti (v prvom verši) sa nastoluje problém, myšlienka, v druhej časti (v druhom verši) sa vtipným a prekvapivým spôsobom rieši (pointa).

V slovenskej literatúre epigram s obľubou pestovali viacerí básnici, napr. J. I. Bajza, J. Záborský, J. Jesenský.

13 Epika

Epika je jeden z troch základných literárnych druhov popri lyrike a dráme. Jej základnou vlastnosťou je, že sa zakladá na deji, na rozprávaní príbehu, udalostí. Epika môže byť:

- veršovaná (napr. balada, epos, epická básnická skladba);
- neveršovaná (napr. román, novela, poviedka).

Podľa rozsahu sa členia epické žánre na:

- veľké (epos, román);
- stredné (balada, idyla, legenda, romanca, novela);
- malé (poviedka, črta, anekdota, bájka).

Epika sa v priebehu literárnych dejín menila. Mnohé epické žánre zanikli a vznikli nové. V minulosti prevládali najmä veršované epické žánre (epos, historické piesne, balady, gesta), súčasná epika je neveršovaná (poviedka, novela, román, nový román, detektívka, horor atď.).

Poznámka: V literatúre rozlišujeme aj delenie na prózu a poéziu. (Pojmy epika a lyrika vyjadrujú skôr obsahovú stránku textu, kým pojmy próza a poézia formu, výstavbu textu.) Próza má neveršovanú, „viazanú“ reč, jej základnou jednotkou je veta. Základným znakom poézie je veršovaná, „viazaná“ reč, jej základnou jednotkou je verš.

Neveršovaná epika (krásna próza)

14 Román

Román je zložitým literárnym útvarom, patrí k tzv. veľkým epickým žánrom. Zobrazuje široký okruh života, obyčajne v dĺžkom časovom rozpätí, preto musí mať i veľký rozsah, ktorý je jeho hlavným vonkajškovým znakom. Dej románu býva obyčajne zložitý. Tvorí ho množstvo udalostí, ktoré sa dotýkajú mnohých ľudí. Romány bývajú zaľudnené množstvom postáv (výnimkou sú psychologicke romány, v ktorých sa autor najčastejšie ponára do duše jednej postavy a sleduje viac psychické stavby človeka ako vonkajšie udalosti).

Základom deja je rozprávanie udalostí. V románe je veľmi dôležitá kategória rozprávača. Časť zobrazovaných udalostí tvorí hlavnú dejovú líniu, iné tvoria vedľajšie dejové línie románu. Hlavná dejová línia sleduje hlavné postavy, na udalostiah vedľajšej dejovej línie sa zúčastňujú vedľajšie postavy.

Všetky zložky románového diela musia byť starostlivo, logicky a umelecky účinne usporiadane. Musia vnútornie i navonok tvoriť jednotu. Toto premyslené usporiadanie všetkých zložiek románu sa nazýva kompozícia.

Spojením viacerých románov do jedného celku vznikajú diliogie (dva romány), trilógie (tri romány) a románové cykly. Obsiahle románové zobrazenie významnej etapy vo vývine spoločnosti sa nazýva epopeja (L. N. Tolstoj: *Vojna a mier*).

Z tematického hľadiska sa romány začleňujú do rozličných kategórií. Rozlišuje sa román: dobrodružný, detektívny, historický, vedecko-fantastický, psychologický, spoločenský alebo sociálny, životopisný, autobiografický, cestopisný, utopický, generačný a pod.

Prvý slovenský román (Bajzov román *René mládežca príhodi a skúsenosti*) vznikol ešte koncom 18. storočia. **Rozvoj slovenského románu spadá až do 19. storočia.** Významnými slovenskými románopiscami 19. storočia boli S. H. Vajanský (*Suchá ratolest, Koreň a výhonky*), E. M. Šoltésová (*Moje deti*) a M. Kukučín (*Dom v stráni*). **Najväčší rozmach dosiahol slovenský román v 20. storočí, keď vzniklo veľké množstvo dnes už klasických románov** (napr. *Živý bič* M. Urbana, *Jozef Mak* J. C. Hronského, *Červené víno* F. Hečku, *Tisícročná včela* P. Jaroša, *Čas majstrov* A. Hykischa, *Pomocník L. Balleka*, trilógia V. Šíkulu Majstri, *Muškát, Vilma a mnohé ďalšie*).